

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(назва факультету/підрозділу)

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

загальна обов'язкова

за освітньо-професійною програмою «Екологічна безпека»

підготовки бакалавра (заочна форма)

галузь знань – 10 «Природничі науки»

спеціальність – 101 «Екологія»

мова навчання українська

Рекомендовано кафедрою соціальних і
гуманітарних дисциплін
на 2023-2024 навчальний рік.
Протокол від 29 серпня 2023 року №1

Силабус розроблений відповідно до робочої програми освітнього
компоненту «ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ»

2023 рік

Загальна інформація про освітній компонент

Анотація

Знання, отримані під час вивчення освітнього компоненту «Історія та культура України», сприяють розвитку світоглядної культури у здобувачів вищої освіти, навчають майбутніх фахівців орієнтуватися в усіх питаннях розвитку культури України, впливають на формування у здобувачів особистісного погляду на українську культуру, прилучають до культурних надбань людства та національної культури України з позиції об'єктивності та конкретно-історичного підходу, розкривають зміст, спрямованість, особливості соціально-економічного політичного та культурного розвитку народу України на різних історичних етапах.

У результаті вивчення освітнього компоненту «Історія та культура України» здобувач оволодіває культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності та аналізу питань історії, фактів, проблем та тенденцій розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що здобувач набуватиме навички вільного спілкуватися із суб'єктами та об'єктами за проблемами історичного минулого України, навичками міжособистісної взаємодії та здатністю працювати як у команді, так і автономно.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Каріков Сергій Анатолійович, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, доктор історичних наук, професор.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 416. Робочий номер телефону – 707-34-78.
E-mail	sigd@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- Реформація і лютеранська конфесіоналізація в Німеччині раннього нового часу; - культура епохи Відродження.
Професійні здібності*	- професійні знання і досвід теоретичної діяльності у сфері гуманітарних наук; - значний досвід проведення навчальних занять у вищій школі.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Каріков С.А., Підгородецька І.Ю. Гуманітарна культура студентської молоді: проблеми визначення і шляхи формування. <i>Оновлення парадигми суспільного розвитку в XXI столітті. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції</i> . Сімферополь, 2012. С. 83–86. 2. Каріков С.А. Особливості формування гуманітарної культури сучасного студентства в національному просторі освіти України. <i>Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій (Суми, 19-20.04.2013)</i> . Суми: СДУ, 2013. Ч. 3. – С. 103-107.

	3. Каріков С.А. До проблеми викладання культурології у сучасній вищій школі. <i>Актуальні проблеми сучасної філології та методики викладання мов у вишах. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції</i>. Харків: ФОП Бровін О.В., 2019. С. 167-168. 4. Каріков С.А. До проблеми викладання соціальних і гуманітарних дисциплін у Національному університеті цивільного захисту України: традиції та інновації. <i>Digital transformation of society: theoretical and applied approaches</i>. Katowice: Publishing House of University of Technology, 2021. S. 95-99. Профіль у Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=fofvf5MAAAAJ&hl=ru Профіль у ORCID: https://orcid.org/0000-0001-5121-4103

Час та місце проведення занять з освітнього компоненту

Аудиторні заняття з освітнього компоненту «Історія та культура України» проводяться відповідно до затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщено на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з освітнього компоненту проводяться протягом семестру щопонеділка з 16.00 до 17.00 в кабінеті № 416. В разі додаткової потреби здобувача вищої освіти в консультації її час погоджується з викладачем.

Метою викладання освітнього компоненту «Історія та культура України» є набуття здобувачами вищої освіти (далі – здобувачами) загальних компетентностей, як-то: «Здатність діяти соціально відповідально та свідомо», «Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні», «Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя».

Опис освітнього компоненту

Найменування показників	заочна (дистанційна)
Статус освітнього компоненту	<i>обов'язкова загальна</i>

Навчальний рік	2023-2024
Семестр	2 - й
Обсяг освітнього компоненту:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	90
- лекції (годин)	6
- практичні заняття (годин)	-
- семінарські заняття (годин)	2
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсовий проект (робота) (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	82
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен

Передумови для вивчення освітнього компоненту

Передумовою для вивчення освітнього компоненту є базові знання, отримані здобувачами у шкільному курсі історії України.

Результати навчання та компетентності з освітнього компоненту

Відповідно до освітньо-професійної програми "Екологічна безпека", вивчення освітнього компоненту «Історія та культура України» повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження	ПР15
Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	ПР24
Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань	ПР25

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність діяти соціально відповідально та свідомо	ЗК07

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗК12
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	ЗК13

Програма освітнього компоненту

Теми освітнього компоненту:

МОДУЛЬ 1.

Тема 1.1. Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Розуміння місця предметної області у загальній системі знань. Стародавня історія та культура України

Тема 1.2. Русь-Україна (Київська держава)

Тема 1.3. Політична роздробленість Київської держави. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала.

Тема 1.4. Українські землі у складі Литви та Польщі.

Тема 1.5. Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава.

Тема 1.6. Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст.

МОДУЛЬ 2.

Тема 2.1. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.

Тема 2.2. Українська революція.

Тема 2.3. Україна в 20-30-х роках XX ст. Соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження НЕП, індустріалізації і колективізації.

Тема 2.4. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)

Тема 2.5. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття.

Тема 2.6. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)

Тема 2.7. Україна в умовах незалежності. Проблеми побудови

вільного демократичного суспільства в Україні

Розподіл освітнього компоненту у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота
2 - й семестр						
Модуль 1						
Тема 1.1. Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Розуміння місця предметної області у загальній системі знань. Стародавня історія та культура України Стародавня історія та культура України	7	1	0	0	6	
Тема 1.2. Русь- Україна (Київська держава)	8	1	0	0	5	
Тема 1.3. Політична роздробленість Київської держави. Королівство Руське (Галицько- Волинська держава). Монгольська навала	4	0	0	0	4	
Тема 1.4. Українські землі у складі Литви та Польщі	7	0	0	0	7	
Тема 1.5. Становлення	9	2	0	0	7	Під час самостій

козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава						ної роботи
Тема 1.6. Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст.	2	0	0	0	2	
Разом за модулем 1	37	4	0	0	33	
2 - й семестр						
Модуль 2.						
Тема 2.1. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.	7	0	0	0	7	
Тема 2.2. Українська революція	8	2	0	0	6	
Тема 2.3. Україна в 20-30-х роках XX ст. Соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження НЕП, індустріалізації і колективізації	8	0	0	0	8	
Тема 2.4. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)	5	0	0	0	5	
Тема 2.5. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття	8	0	0	0	8	
Тема 2.6. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985- 1991)	7	0	0	0	7	
Тема 2.7. Україна в умовах	10	0	2		8	Під час самостій

незалежності. Проблеми побудови вільного демократичного суспільства в Україні						ної роботи
Разом за модулем 2	53	2	2	0	49	
Разом	90	6	2	0	82	

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2.7. Україна в умовах незалежності. Проблеми побудови вільного демократичного суспільства в Україні	2
	Разом	2

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, стандартизовані тести, реферати, есе, студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з освітнього компоненту

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою

Вид навчальної роботи	Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль			
Модуль № 1	Лекції	2	-
	Семінари	0	-

	Модульна контрольна робота*	1	30	30
Разом за модуль № 1				30
Модуль № 2	Лекції	1	-	-
	Семінари	1	10	10
	Модульна контрольна робота*	1	30	30
Разом за модуль № 2				34
Разом за поточний контроль				70
II. Індивідуальна самостійна робота				<i>не передбачено</i>
III. Усний екзамен				30
Разом за всі види навчальної роботи				100

Поточний контроль проводиться на семінарському занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) .

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

8-10 балів – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтується в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

5-7 балів – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

0-4 бали – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з тестових завдань і контрольних запитань. Розв'язання повинно містити: загальну характеристику проблеми та її актуальність, аналіз існуючих в науковій літературі точок зору з проблеми що вивчається, основні факти та їх тлумачення, місце та історичне значення даної проблеми в історії України.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних

робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

17-20 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичних питань;

13-16 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичних питань. При наданні відповідей не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

9-12 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві помилки;

5-8 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкрито зміст теоретичних питань;

1-4 бали – слабо володіє навчальним матеріалом, відповіді розмиті, допущено логічні помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом і не в змозі його викласти, не виявляє розуміння теоретичних питань.

Перелік питань до модульного контролю № 1:

1. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України».
2. Література та джерела з курсу «Історія та культура України».
3. Дослов'янська культурна традиція на теренах України. Загальна характеристика етапів.
4. Трипільська культура. Основні етапи та особливості. Характерні ознаки декоративно-ужиткового мистецтва трипільців.
5. Кочові племена (кіммерійці, скіфи, сармати) на українських землях та їх культура.
6. Античні міста-держави північно-західного Причорномор'я та їх культурний розвиток.
7. Східнослов'янські племена і давні племінні союзи VI — IX ст.
8. Культура східних слов'ян. Релігійні вірування давніх слов'ян.
9. Передумови утворення Київської держави. Князювання князя Олега.
10. Характеристика князювання князів Ігоря та Святослава Ігоревича.
11. Характеристика правління княгині Ольги.
12. Князь Володимир та його правління. Введення християнства на Русі
13. Розквіт Русі-України за правління князя Ярослава.
14. Стародавня література періоду Київської держави. Особливості рукописної книги.
15. Мистецтво Київської держави: Характеристика фольклору, містобудування, живопису, музики та декоративно-ужиткового мистецтва.
16. Розвиток Галицько-Волинської держави та особливості його культурного розвитку.
17. Монгольська навала та її наслідки для слов'янських земель.
18. Південно-західні руські князівства за часів феодальної роздробленості. (XII - перша половина XIV ст.)

19. Специфіка та етапи захоплення українських земель Литовським князівством.
20. Особливості культурного розвитку українських земель у складі Великого князівства Литовського.
21. Захоплення Польщею, Угорщиною та Молдавським князівством українських земель.
22. Кревська унія та її вплив на розвиток українських земель
23. Економічний та соціокультурний розвиток українських земель у складі Польщі. Люблінська унія.
24. Антифеодальна боротьба українського народу та боротьба за національну незалежність у 15-16 столітті.
25. Релігійне життя в Україні. Роль католицизму в Україні в 15-16 ст. Причини та суть Берестейської унії.
26. Освіта на українських землях: братські школи, Острозька та Києво-Могилянська колегії (Академії).
27. Початок книгодрукування. Іван Федоров. Перші друкарні та видані книги в Україні.
28. Полемічна література: основні види. завдання та значення полемічної літератури в Україні.
29. Причини виникнення козацтва. Утворення військово-політичного устрою Запорізької Січі.
30. Козацька культура її особливості та характерні ознаки.
31. Тенденції розвитку живопису в Україні в період з середини XVI по XVIII ст.
32. Основні напрями розвитку та характеристика музики, театру, архітектури у період з середини XVI по XVII ст.
33. Визначення поняття бароко та його характерні риси. "Українське" бароко - спільне та особливе в порівнянні з надбаннями світового мистецтва.
34. Національно-визвольні змагання на українських землях (1648-1654 рр.).
35. Характеристика гетьманування Богдана Хмельницького.
36. Переяславська угода 1654 р. та її наслідки для України.
37. Гетьманування Івана Виговського.
38. Гетьманування Юрія Хмельницького.
39. Період «Руїни» на українських землях. «Чорна рада» 1663 р. та її значення для України.
40. Особливості реформаційного культурного руху в Україні.
41. Гетьманування Пилипа Орлика та значення його „Конституції”.
42. Соціально-економічний розвиток України у другій половині XVII ст.
43. Україна у Північній війні. Гетьманування Івана Мазепи.
44. Характеристика системи освіти - на території Гетьманщини та Слобідської України (січові, монастирські, церковнопарафіяльні школи).
45. Створення Малоросійської колегії та її діяльність в Україні.
46. Гетьманування Кирила Розумовського.
47. Соціально-економічний та культурний розвиток України у другій половині XVIII ст.

Перелік завдань до модульного контролю № 2:

1. Створення, діяльність та значення Харківського університету у культурному розвитку українських земель.
2. Дворянський період національно-культурного відродження та його особливості (1780-1840 р.)
3. Декабристський рух на українських землях.
4. Діяльність просвітницького гуртка "Руська трійця" 1830-1837.
5. Польське повстання 1830-1831 рр. та Україна.
6. Народницький період національно-культурного відродження (1846-80 р).
7. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
8. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у 1 половині XIX ст.
9. Кирило-Мефодіївське товариство. М. Костомаров та його «Книга буття українського народу».
10. Відміна кріпосного права в Україні. Реформи 1860-1880 рр.
11. Валуєвський циркуляр 1863 р. та Ємський указ 1876 р. та їх значення для розвитку українського суспільства та культури.
12. "Громадівський рух" в Україні (60 — 80-ті роки XIX ст.).
13. Національно визвольний рух в Україні наприкінці XIX ст.
14. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
15. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.
16. Реформи Йосипа II та їх вплив на розвиток західноукраїнських земель.
17. Виникнення політичних партій в Україні на початку XX століття.
18. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток України на початку XX ст.
19. Модерністський період національно-культурного відродження та його характерні риси (1880-1914 р.)
20. Україна у першій світовій війні (1914-1918 р.)
21. Лютнева революція 1917 року та її наслідки для України.
22. Створення та діяльність Української Центральної ради. 1-2 універсали УЦР.
23. Жовтнева революція 1917 року та її наслідки для України.
24. Утворення Української Народної Республіки. Боротьба УНР з більшовиками.
25. Культурно-просвітна діяльність Української Центральної Ради.
26. Держава П. Скоропадського, її соціально-економічний і культурний розвиток.
27. Директорія УНР та її діяльність в Україні.
28. Громадянська війна в Україні (1918-1921 р.). Причини перемоги більшовиків.
29. Діяльність Н. Махно в Україні.

30. Політика «військового комунізму» в Україні.
31. Соціально-економічний та культурний розвиток УСРР у період нової економічної політики (1921-1927 р.)
32. Політика «коренізації» в Україні.
33. Діяльність Леся Курбаса та його театр "Березіль".
34. Політика індустріалізації в Україні.
35. Проведення політики «колективізації» та «розкуркулення» в УСРР.
36. Голодомор в Україні у 1932-1933 рр.
37. Сталінські репресії в Україні у 30- х рр. ХХ ст. «Розстріляне відродження».
38. Культура України у 1930-ті роки.
39. Приєднання Західної України до УРСР та політика «радянської» (1939-1941 р.)
40. Україна на першому етапі радянсько-німецької війни (1941-1942 р.)
41. Встановлення окупаційного режиму та введення «Нового порядку» на українських землях.
42. Створення ОУН-УПА та її діяльність в Україні.
43. Радянський партизанський та підпільний рух в Україні (1941-1943 р.)
44. Визволення УРСР від німецько-фашистських окупантів (1943-1944 р.)
45. Розвиток української культури в роки II світової війни.
46. Процеси «реєвакації» та відновлення народного господарства у перші повоєнні роки.
47. Ліквідація повстанського руху в Західній Україні наприкінці 1940-х на початку 1950-х років.
48. Соціально-економічний розвиток України в роки «відлиги». Реформи М.С. Хрущова.
49. Лібералізація суспільного та культурного життя в роки правління М. Хрущова .
50. Політичний розвиток УРСР в період правління Л. Брежнєва.
- 51.** Економічний розвиток України в період «застою».
52. Культурний розвиток України в період правління Л. Брежнєва.
53. Опозиційний рух в роки «застою». «Шістдесятники».
54. «Холодна війна» між СРСР та США та її наслідки для України.
55. Прихід до влади М.С. Горбачова та початок політики «перебудови».
56. Спроби подолання кризи в сільському господарстві.
57. Економічний розвиток УСРР в часи перебудови. Антиалкогольна компанія в Україні.
58. Зміни в суспільно-політичному та культурному житті. Політика «гласності».
59. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.
60. Національно-політичний рух в Україні наприкінці 1980-х років. Створення перших політичних партій.
61. Розпад СРСР. Проголошення акту незалежності України.
62. Економічна криза в Україні у першій половині 1990-х років.
63. Зовнішня політика в Україні у 1990-х роках.

64. Діячі української культури в еміграції
65. Роль освіти та мистецтва у розбудові суверенної держави.
66. Основні тенденції розвитку сучасної культури.
67. Політичний розвиток України у 2000-х роках.
68. Соціально-економічний та культурний розвиток України у 2000-х роках.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль успішності у формі *екзамену* проводиться на завершальному етапі з метою оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти, оцінки їх знань і навичок за обсягом, якістю, глибиною і вміннями застосовувати їх у практичній діяльності відповідно до моделі фахівця.

Екзамен складається усно. На підготовку до відповідей на запитання білетів відводиться не більше однієї академічної години. Білет містить три теоретичних питання. Рівномірне розподілення матеріалу у білетах, різноманітність запитань, повнота охоплення прочитаного курсу - значною мірою сприяють об'єктивності оцінки.

Додаткові запитання ставляться за тим матеріалом, який висвітлює або побічно торкається у своїй відповіді здобувач вищої освіти. Для уточнення оцінки знань не виключається можливість додаткових запитань за іншими розділами курсу.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час екзамену (оцінюється від 0 до 30 балів):

28-30 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє всім програмним обсягом навчального матеріалу, демонструє повноту й логічну послідовність у відповіді на всі питання, здатність теоретизувати, зв'язувати положення й ідеї з своїм життєвим світом. Виявляє обізнаність із рекомендованими й іншими (самостійно вибраними) історичними працями.

27-23 бали – здобувач вищої освіти демонструє володіння матеріалом у повному обсязі, чітко й послідовно відповідає на питання білету з прикладами та застосуванням понятійного апарату історії, спроможний узагальнювати й формулювати. На додаткові питання відповідає з деякими неточностями, може помилятися у фактах минулого. Обізнаний із рекомендованими в списку літератури джерелами.

22-18 балів – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, має достатньо повні знання за питаннями білету, однак демонструє приблизні знання з окремих аспектів матеріалу з освітнього компоненту. Не теоретизує. У додаткових питаннях помітні утруднення.

17-13 балів – здобувач вищої освіти в основному володіє навчальним матеріалом, однак не демонструє достатньої спроможності до аргументації та припускається подекуди фактичних помилок. Додаткові питання утруднюють, відповіді приблизні або неповні.

12-9 балів – здобувач вищої освіти в основному обізнаний з матеріалом освітнього компоненту, проте здебільшого відповідає формально, самостійно

не координує логіку міркувань з приводу питань білета. Додаткові запитання в основному залишаються без відповіді, іноді наївні «здогадки» у відповіді.

8-5 балів – здобувач вищої освіти демонструє неповні знання з суттєвих розділів навчального матеріалу, питання за білетом розкриває приблизно, без належного розуміння ідей та положень.

4-1 бали – здобувач вищої освіти має слабкі, приблизні уявлення про події історії. Не виявляє здатності послідовно відповідати за білетом – перевірка знань у діалозі з навідними питаннями викладача, які здебільшого залишаються без задовільної відповіді. Не розуміє більшості понять історії. Не вміє працювати з навчальними текстами.

0 балів – здобувач показує відсутність програмних результатів навчання, не спроможний дати відповіді на питання білета і тим більше додаткові, навіть навідні питання. Має віддалені уявлення про зміст навчальних тем. Відповідь категорично не задовольняє критерію позитивної оцінки. Успішність можливо контролювати повторно лише після повторного опрацювання навчальних тем

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України».
2. Література та джерела з курсу «Історія та культура України».
3. Дослов'янська культурна традиція на теренах України. Загальна характеристика етапів.
4. Трипільська культура. Основні етапи та особливості. Характерні ознаки декоративно-ужиткового мистецтва трипільців.
5. Кочові племена (кіммерійці, скіфи, сармати) на українських землях та їх культура.
6. Античні міста-держави північно-західного Причорномор'я та їх культурний розвиток.
7. Східнослов'янські племена і давні племінні союзи VI— IX ст.
8. Культура східних слов'ян. Релігійні вірування давніх слов'ян.
9. Передумови утворення Київської держави. Князювання князя Олега.
10. Характеристика князювання князів Ігоря та Святослава Ігоревича.
11. Характеристика правління княгині Ольги.
12. Князь Володимир та його правління. Введення християнства на Русі
13. Розквіт Русі-України за правління князя Ярослава.
14. Стародавня література періоду Київської держави. Особливості рукописної книги.
15. Мистецтво Київської держави: Характеристика фольклору, містобудування, живопису, музики та декоративно-ужиткового мистецтва.
16. Розвиток Галицько-Волинської держави та особливості його культурного розвитку.
17. Монгольська навала та її наслідки для слов'янських земель.
18. Південно-західні руські князівства за часів феодальної роздробленості. (XII - перша половина XIV ст.)

19. Специфіка та етапи захоплення українських земель Литовським князівством.
20. Особливості культурного розвитку українських земель у складі Великого князівства Литовського.
21. Захоплення Польщею, Угорщиною та Молдавським князівством українських земель.
22. Кревська унія та її вплив на розвиток українських земель
23. Економічний та соціокультурний розвиток українських земель у складі Польщі. Люблінська унія.
24. Антифеодальна боротьба українського народу та боротьба за національну незалежність у 15-16 столітті.
25. Релігійне життя в Україні. Роль католицизму в Україні в 15-16 ст. Причини та суть Берестейської унії.
26. Освіта на українських землях: братські школи, Острозька та Києво-Могилянська колегії (Академії).
27. Початок книгодрукування. Іван Федоров. Перші друкарні та видані книги в Україні.
28. Полемічна література: основні види. завдання та значення полемічної літератури в Україні.
- 29.** Причини виникнення козацтва. Утворення військово-політичного устрою Запорізької Січі.
30. Козацька культура її особливості та характерні ознаки.
31. Тенденції розвитку живопису в Україні в період з середини XVI по XVIII ст.
32. Основні напрями розвитку та характеристика музики, театру, архітектури у період з середини XVI по XVII ст.
33. Визначення поняття бароко та його характерні риси. "Українське" бароко - спільне та особливе в порівнянні з надбаннями світового мистецтва.
34. Національно-визвольні змагання на українських землях (1648-1654 рр.).
35. Характеристика гетьманування Богдана Хмельницького.
36. Переяславська угода 1654 р. та її наслідки для України.
37. Гетьманування Івана Виговського.
38. Гетьманування Юрія Хмельницького.
39. Період «Руїни» на українських землях. "Чорна рада" 1663 р. та її значення для України.
40. Особливості реформаційного культурного руху в Україні.
41. Гетьманування Пилипа Орлика та значення його „Конституції”.
- 42.** Соціально-економічний розвиток України у другій половині XVII ст.
43. Україна у Північній війні. Гетьманування Івана Мазепи.
44. Характеристика системи освіти - на території Гетьманщини та Слобідської України (січові, монастирські, церковнопарафіяльні школи).
45. Створення Малоросійської колегії та її діяльність в Україні.
46. Гетьманування Кирила Розумовського.

47. Соціально-економічний та культурний розвиток України у другій половині XVIII ст.
48. Створення, діяльність та значення Харківського університету у культурному розвитку українських земель.
49. Дворянський період національно-культурного відродження та його особливості (1780-1840 р.)
50. Декабристський рух на українських землях.
51. Діяльність просвітницького гуртка "Руська трійця" 1830-1837.
52. Польське повстання 1830-31рр. та Україна.
53. Народницький період національно-культурного відродження (1846-80 р).
54. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
55. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у 1 половині XIX ст.
56. Кирило-Мефодіївське товариство. М. Костомаров та його «Книга буття українського народу».
57. Відміна кріпосного права в Україні. Реформи 1860-1880 рр.
58. Валуєвський циркуляр 1863 р. та Ємський указ 1876 р. та їх значення для розвитку українського суспільства та культури.
59. "Громадівський рух" в Україні (60 —80-ті роки XIX ст.).
60. Національно визвольний рух в Україні наприкінці XIX ст.
61. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
62. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.
63. Реформи Йосипа II та їх вплив на розвиток західноукраїнських земель.
64. Виникнення політичних партій в Україні на початку XX століття.
65. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток України на початку XX ст.
66. Модерністський період національно-культурного відродження та його характерні риси (1880-1914 р.)
67. Україна у першій світовій війні (1914-1918 р.)
68. Лютнева революція 1917 року та її наслідки для України.
69. Створення та діяльність Української Центральної ради. 1-2 універсали УЦР.
70. Жовтнева революція 1917 року та її наслідки для України.
71. Утворення Української Народної Республіки. Боротьба УНР з більшовиками.
72. Культурно-просвітна діяльність Української Центральної Ради.
73. Держава П. Скоропадського, її соціально-економічний і культурний розвиток.
74. Директорія УНР та її діяльність в Україні.
75. Громадянська війна в Україні (1918-1921 р.). Причини перемоги більшовиків.
76. Діяльність Н. Махно в Україні.

77. Політика «військового комунізму» в Україні.
78. Соціально-економічний та культурний розвиток УСРР у період нової економічної політики (1921-1927 р.)
79. Політика «коренізації» в Україні.
80. Діяльність Леся Курбаса та його театр "Березіль".
81. Політика індустріалізації в Україні.
82. Проведення політики «колективізації» та «розкуркулення» в УСРР.
83. Голодомор в Україні у 1932-1933 рр.
84. Сталінські репресії в Україні у 30-х рр. ХХ ст. «Розстріляне відродження».
85. Культура України у 1930-ті роки.
86. Приєднання Західної України до УРСР та політика «радянзації» (1939-1941 р.)
87. Україна на першому етапі радянсько-німецької війни (1941-1942 р.)
88. Встановлення окупаційного режиму та введення «Нового порядку» на українських землях..
89. Створення ОУН-УПА та її діяльність в Україні.
90. Радянський партизанський та підпільний рух в Україні (1941-1943 р.)
91. Визволення УРСР від німецько-фашистських окупантів (1943-1944 р.)
92. Розвиток української культури в роки II світової війни.
93. Процеси «реєвакуації» та відновлення народного господарства у перші повоєнні роки.
94. Ліквідація повстанського руху в Західній Україні наприкінці 1940-х на початку 1950-х років.
95. Соціально-економічний розвиток України в роки «відлиги». Реформи М.С. Хрущова.
96. Лібералізація суспільного та культурного життя в роки правління М. Хрущова .
97. Політичний розвиток УРСР в період правління Л. Брежнєва.
- 98.** Економічний розвиток України в період «застою».
99. Культурний розвиток України в період правління Л. Брежнєва.
100. Опозиційний рух в роки «застою». «Шістдесятники».
101. «Холодна війна» між СРСР та США та її наслідки для України.
102. Прихід до влади М.С. Горбачова та початок політики «перебудови».
103. Спроби подолання кризи в сільському господарстві.
104. Економічний розвиток УСРР в часи перебудови. Антиалкогольна компанія в Україні.
105. Зміни в суспільно-політичному та культурному житті. Політика «гласності».
106. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.
107. Національно-політичний рух в Україні наприкінці 1980-х років. Створення перших політичних партій.
108. Розпад СРСР. Проголошення акту незалежності України.
109. Економічна криза в Україні у першій половині 1990-х років.
110. Зовнішня політика в Україні у 1990-х роках.
111. Діячі української культури в еміграції
112. Роль освіти та мистецтва у розбудові суверенної держави.

113. Основні тенденції розвитку сучасної культури.
114. Політичний розвиток України у 2000-х роках.
- 115.** Соціально-економічний та культурний розвиток України у 2000-х роках.

Політика викладання освітнього компоненту

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з освітнього компоненту (здобувачі вищої освіти, які запізнилися, до заняття не допускаються).
3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача освітнього компоненту та вести власний облік цих балів.
5. Здобувачі повинні діяти відповідно до політики НУЦЗ України щодо академічної доброчесності.
6. Викладач буде вдячний, якщо здобувач надасть відгук щодо якості навчання та висловіть свої пропозиції з покращення змісту курсу та форм роботи.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ **Література**

Базова

1. ОПП "Екологічна безпека" за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, спеціальність 101 – Екологія, галузь знань 10 – Природничі науки / О.В. Ільїнський, С.Р. Артем'єв, О.В. Бригада та ін. Харків, 2023. 26 с. URL:https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnosti/osvitni_programi/2023/101_EV_bak23.pdf
2. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 256 с.
3. Балушок В. Українська етнічна спільнота. Етногенез, історія, етнімія. - Біла Церква, 2008. – 303 с.
4. Бойко О.Д. Історія України. Посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 717 с.
5. Відейко М. Ю. Україна: від Трипілля до Антів. - К., 2008. – 279 с.
6. Гонтаренко Л.О., Хорошев О.М. Історія України: конспект лекцій. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 68 с.
7. Історія та культура України: методичні вказівки з підготовки до семінарських занять та самостійної роботи під час вивчення наавчальної освітнього компоненту циклу професійної підготовки (нормативна база). Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакал / О. М. Хорошев, Л. О. Гонтаренко . – Х : НУЦЗУ, 2019 . – 26 с.

8. Історія України. Методичні рекомендації до семінарських та практичних занять і самостійної роботи студентів // О.М. Хорошев. – Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 180с.
9. Історія України: підручник // В.М. Литвин, - 3-тє допрац. та доповн. видав. – К.: Наукова думка, 2013. – 991 с.
10. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів // О.М. Бут, М.І. Бушин, Ю.І. Вовк. – Черкаси: ЧДТУ, 2016. – 644 с.
11. Історія України: підручник // В.А. Качкан, В.М. Левандовський, О.Б. Величко. - 2-е вид. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2018. – 360 с.
12. Історія України: хрестоматія. – К.: Наукова думка, 2013. – 1056 с.
13. Історія українського мистецтва. У 5-ти т. – К.: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України. - Т.1. Мистецтво первісної доби та стародавнього світу, 2008. – 710 с.; Т.2. Мистецтво середніх віків, 2010. – 1296 с.; Т.3. Мистецтво другої половини XIV – XVIII століть, 2011. – 1088 с.; Т.4. Мистецтво XIX століття, 2006. – 760 с.; Т.5. Мистецтво XX століття, 2007. – 1048 с.
14. Каріков С.А. До проблеми викладання соціальних і гуманітарних дисциплін у Національному університеті цивільного захисту України: традиції та інновації. *Digital transformation of society: theoretical and applied approaches*. Katowice: Publishing House of University of Technology, 2021. S. 95-99.

Допоміжна

15. Антонович В.Б. Про козацькі часи на Україні. – К.: Дніпро, 1991. – 238 с.
16. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. – К. Либідь, 1993. – 288 с.
17. Баран В.Д., Баран Я.В. Історичні витоки українського народу. – К.: Генеза, 2005. - 208 с.
18. Боплан Г.Л. Опис України. Пер. з фр. Я.І. Кравця, З.П. Борисюк. – К., 1990.
19. Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. – К.: Наукова думка, 1988. – 264 с.
20. Володарі гетьманської булави: історичні портрети. – К.: Варта, 1995. – 557 с.
21. Гай-Нижник П.П. УНР та ЗУНР: становлення органів влади і національне державотворення (1917-1920). – К.: Щек, 2010. – 304 с.
22. Історія та культура України // М.І. Бушин, О. Бут, О. Гуржій, С. Ховрич. – Черкаси, 2018. – 1158 с.
23. Історія України в особах IX-XVIII ст. - К.: Україна, 1993. – 395 с.
24. Історія України в особах XIX-XX ст. – К.: Україна, 1995. – 480 с.
25. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX століття). – Львів: Світ, 1992. – 702 с.

26. Колективізація і голод на Україні 1929-1933. Збірник документів і матеріалів.—К.: Наукова думка, 1992. – 736 с.
27. Костомаров М. Історія України в життєписах визначніших її діячів. – К.: НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2015. – 493 с.
28. Крип'якевич І. Історія України. – Львів: Світ, 1992. – 519 с.
29. Лазарович М.В. Історія України: навчальний посібник. – К.: Знання, 2013. – 685 с.
30. Мишко С. Нариси ранньої історії Руси-України. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 228 с.
31. Мицик Ю. Іван Виговський.. – Х.: Фоліо, 2010. – 120 с.
32. Петровський М. Історія України в документах і матеріалах. Київська Русь і феодальні князівства XII – XIII ст.. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 310 с.
33. Сергійчук В.І. Національна символіка України. – К.: Веселка, 1992. - 109 с.
34. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Історія української конституції. - К.: Право, 1997. - 443 с.
35. Танцюра В.І. Політична історія України: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2008. – 552 с.
36. Хорошев О.М. Історія України. Методичні рекомендації до семінарських та практичних занять і самостійної роботи студентів. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2013. – 190с.
37. Шаповал Ю.І. Петро Шелест. – Х.: Фоліо, 2013. – 127 с.
38. Шаповал Ю.І. Україна 20-50-х років: сторінки ненаписаної історії. - К.: Наукова думка, 1993. – 350 с.
39. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків. У 3-х томах. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. - Т.1. – 580 с.; Т.2. 1471 – 1686 роки. – 560 с.; Т.3. 1686 – 1734 роки. – 558 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт НУЦЗУ <https://nuczu.edu.ua/ukr/>. Режим доступу: <http://psi.nuczu.edu.ua/uk/navchalnyi-kontent-dlia-dystantsiinoho-navchannia>
2. <http://www.social.org.ua/>

Розробник(и):

